

השואה הפכה למלכה הבלתי מעורערת של חיינו

מאז הייתה ילדה קטנה, בת 5, נוכחת השואה בחייה של גילה פפר שמכנה עצמה 'נשאית שואה'.

בספרה "קוראים בשמה" היא מנהלת דיאלוג שמעולם לא העזה לקיים עם אימה.

ריאינה: דנה שוכמכר

מתי נחשפת לראשונה לסיפורי השואה?

"מינקות, בגיל 5 חלמתי חלום ובו אבי אומר לי שהנאצים נמצאים בקרבת מקום ומזרימים גז דרך התריסים. החלום הזה ממחיש בעצם עד כמה השואה הייתה נוכחת בבית שלנו, הרבה מעבר ליכולת ההבנה וההכלה של ילדה קטנה.

"הספר שלי מתאר את חייה של אימי בשואה ומביא לידי ביטוי את החיים שלי כבת לניצולת שואה ש'יצאה מהמחנות' בפוסט טראומה, שפחדה להיות לבד, לישון לבד... אימא המשיכה לראות ולפחד מהנאצים, שרק היא ולא אף אחד אחר ראה".

קיבלת את אימך בירושה מאבא

"אבא שלי מאוד אהב אותה ושמר עליה. כשהייתי בת 12 הוא נפטר והוריש לי אותה, לשמור ולגונן עליה, ולי כילדה לא היו את הכלים לכך. בנעוריי ניסיתי לקחת לעצמי אוויר ולנשום בין המחויבויות שלי כלפיה וידעתי כבר בגיל 12, בעודי מתבוננת במודעת אבל של אבא שלי, שהכי חשוב למעני ולמענה שהיא תינשא שוב כמה שיותר מהר. השואה הפכה להיות המלכה הבלתי מעורערת בחיים שלנו. ושעבדה גם את חיי. רק שהפכתי לאם, קלטתי מה המשמעות של אובדן והבנתי שהיא הייתה גיבורה".

היה לך ברור שאת רוצה לכתוב על השואה?

"אמא שלי כל הזמן אמרה, 'תכתבי!' היה לה משפט קבוע: 'סרט קולנוע אפשר לעשות מהחיים שלי'. אני הייתי מהנהנת בראש, אבל בפועל לא עשיתי עם זה דבר. פתאום, כשממש בגרתי, חלחל בי הפחד שהסיפור של אמא שלי לא יסופר. מי יודע מה יקרה למוח שלי מחר? נכנסתי ממש לחרדה והתחלתי לכתוב את הספר.

"אמא שלי, פלה פפר זכרה לברכה, שרדה את הזוועות הקשות ביותר. לאחר חיסול הגטו שבו שהתה בפולין, היא נלקחה למחנה עבודה אכזרי ובסוף הגיעה ל'ברגן בלזן'. אמא שלי חוותה קור, פחד וראתה את המתים מסביב. היא פחדה בכל רגע שהנאצים יבואו לתקוף אותנו".

כשאת יושבת וכותבת על המלחמה, את מתחברת אליה?

"מאוד. זה לא פשוט לחיות בין שני עולמות, אבל ככה נראו החיים שלי. את סבא וסבתא שלי לא הכרתי ובמסגרת תהליך הכתיבה בראתי את דמויותיהם מחדש, התאהבתי בהם ולא יכולתי להניח להם למות. ליוויתי אותם עד הנשימה האחרונה שלהם בכתיבה. ניסיתי כמה שרק יכולתי להיות שם כאילו

היא אני. הסיפורים היו. היא הרי לא הפסיקה לדבר ואני מינקותי הטמעת את הכול".

את כועסת שאימך שיתפה אותך בכל מה שעבר עליה בשואה?

"בתור ילדה, כעסתי וקראתי בתוך תוכי לשואה – 'שואה מסריחה' הספר הזה מביע את כל התחושות הללו. הספר לא כתוב פוליטיקלי קורקט, הוא מניח על הנייר את כל התחושות שהיו לי בתור ילדה ששונאת את השואה, שכוועסת על אביה ואימה – מערבל בלי בטון, הנשמה שלי היא זו שהתערבלה שם בפנים. מגיל מאוד צעיר שמעתי על זוועות השואה. אני זוכרת ומתארת בספר את כל הסיפורים שהיא סיפרה לי, ללא כחל ושרק. סיפורי אימה.

"בגיל צעיר מאוד ידעתי מה המשמעות של משרפות, מה המשמעות של המתה בגז. אין בי כעסים על הדרך שלה, זה מה שהיא ידעה לעשות והייתי צריכה לחיות כך. מזמן אני כבר לא כועסת. היום היא מודל עבורי. כל קושי שאני נתקלת בו, אני חושבת לעצמי שאם האישה הזאת שרדה את השואה, מה לי כי אלין".

בספר את מעלה על הכתב מחשבות ודברים שלא העזת לומר לאימך – האם הכתיבה שיחררה אותך במובן הזה?

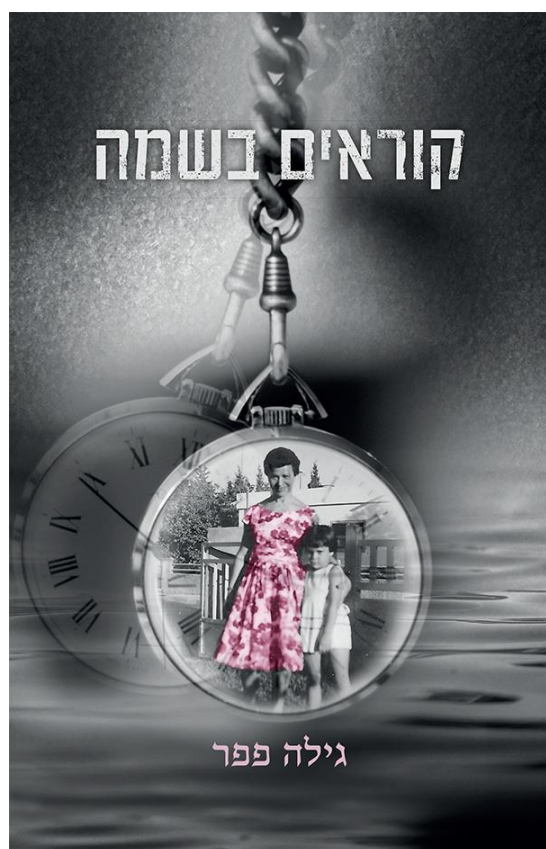
"הכתיבה סייעה לי להגיע למקומות שלא הגעתי אליהם, כי במובן מסוים מצאתי את עצמי כותבת כמו אותה נערה צעירה שחוזה את הדברים מחדש. מצאתי את עצמי בוערת מכעס, רחמים, בוכה תוך כדי כתיבה. מצאתי את עצמי במערבולת של רגשות. תהליך הכתיבה היה תהליך מזכך ומעצים את המסע המשותף שעברנו שתינו".

את מכנה את עצמך נשאית שואה – האם זה משהו שהיית רוצה להיפטר ממנו?

"אני נושאת את הכינוי הזה בגאווה ואני עושה ככל שביכולתי לשוחח על נושא השואה עם הדורות הבאים. לא מדובר בכינוי שהייתי רוצה להיפטר ממנו, אלא בדיוק להפך, אני רואה בכך שליחות".

מה היה חשוב לך להביא לידי ביטוי באמצעות הספר הזה?

"היה לי חשוב להעלות על הכתב את הקושי שהיה לנו, בני הדור השני, בצל השואה שהורינו עברו. מצד אחד, מלאי חמלה להורים ומצד אחר, להנכיח את המחיר שגבתה השואה מבני הדור השני, גזלה לא אחת את הקשר ההורי הטבעי, את הילדות שאמורה להיות קסומה והפכה אותנו לקורבנות על מזבח שרידות הניצולים. שילמנו מחיר לא קטן וראוי להגיד את זה בקול רם. חובה עלינו לזכור לעולמי עולמים את סיפורי הניצולים, ולדעת שעבור רבים השואה

לא הסתיימה עם תום המלחמה, עבור רבים היא חלחלה פנימה. אבל לצד החיים בצל הכאב, אני מאמינה שהשואה 'העניקה' לבני הדור השני חזקות לא מעטות, כמו חמלה ויכולת הקשבה והכלה ברמות גבוהות".

על הספר: קוראים בשמה גילה פפר

"תכתבי, תכתבי עליי ספר, הוליווד אפשר לעשות מהחיים שלי," נהגה פייגלע להפציר בבתה אביגיל, ולא טעתה. חייה היו סוערים. הם החלו בלידה מוקדמת לאם שכבר הייתה סבתא לשני נכדים, ובילדות מפנקת ומגוננת שנקטעה באחת עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, ונמשכו בזוועות השואה ומחנות הריכוז שבהם הילכה פייגלע כשלוש שנים על סיפו של מוות ויכלה לו. שם, בבדידותה ובאימתה במחנות הכפייה, נחרטו בנפשה צלקות שהשפיעו על בחירותיה ועל מהלך חייה עד יום מותה.

לתוך כל אלה נולדה אביגיל, שאף היא נאלצה לקבור את ילדותה לטובת נאצים עלומים שאימה המשיכה להחיות וסירבה בכל מחיר להשאירם "שם". מערכת היחסים בין השתיים פתלתלה ומורכבת, ובה הן פוסעות במעגלי חיים של אובדן, הקרבה, פחד, כעס, ייסורי מצפון, שתיקות רועמות, אשמות, ריחוק, דחייה, קרֶבָה, חמלה ואהבה גדולה.

בעזות מצח ובאומץ חושפת אביגיל את חייה כבת "דור שני", תוך שהיא מניחה כתבי אישום כנגד חפים מפשע ונוגעת ללא מורא ב"פרה הקדושה" הנקראת שואה. את השיח שהיא מנהלת עם פייגלע היא טומנת ברובו המכריע במחשבותיה, שם היא מעיזה לשחרר שדים מתרדמתם. קוראים בשמה הוא ספר מטלטל בעוצמתו, בישירותו ובמנעד הרגשות שהוא חושף.

גילה פפר, ילידת 1955, עסקה בתחום פיתוח מנהלים, ליווי שינוי והטמעת תהליכי שירות בעיריית תל אביב-יפו. ספרה הקודם, "הצבעים של פיונורה", הוא ספר ילדים שיצא לאור בהוצאת "גוונים", בשנת 2012.

כתב דודו בוסי:

"במהלך שנותיי כמנחה ועורך, בלטה גילה פפר ככותבת עוצמתית וסוחפת. באומץ רב היא מגוללת סיפור עמוק וחשוף על ניצולת שואה ועל היחסים המורכבים שהיא מנהלת עם בתה. לא מעט ספרים נכתבו על ידי בני ובנות הדור השני לשואה. גילה פפר עושה זאת בייחודיות מרשימה ובכישרון רב."

